

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50 „
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25 „

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravnistvo ne ozira.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč.“

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Torrente št. 12. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglaš in oznanila se račune po 7 nov. vrstica v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se račune po pogodbli.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnistvo v ulici Torrente 12. Odpriete reklamacije so proste poštnine.

Govor državnega poslanca profesorja Fr. Šuklje-ja.

(V seji državnega zbora dne 19. aprila t. l. v generalni debati o budgetu. Po stenografskem zapisniku.)

(Konec.)

Sedaj začnem s poslancem Maggom. Govoril je prav o budgetu, o državnem proračunu, tako malo, da bi ga lahko popolnem prezrl, le jedna opomba se mu je čudna zdela tem bolj, kor jo je sekundoval poslanec Pichler, ki mi je jako simpatičen. Imenoval bi ga liričnega tenorja opozicije. (Veselosť na desnici.) Gospod poslanec Magg govoril je o onej avstrijski državi, ki „se je ustanovila na nemških tleh“. Jaz ne vem, kaj je s tem mislil, da so bili izključno — in to naglašam, da se moje besede ne bodo kako zasukavale — izključno Nemci, ki so ustanovili Avstrijo, je to trditve, ki res ni več nova toda še manj pa resnična. (Odobranje na desnici.) Dve fakti se le morata jemati v poštev, ali se šteje za leto njene ustanove 1278 leta, bitva pri Dürnkrutu ali Stillfriedu ob Moravi, kakor jo vi hočete imenovati, pri tem bi se moglo pač ugovarjati, da iz krvavega boja Habsburžanov in Premislidov ni izšla avstrijska vlada, temveč le domača sila Habsburžanov. Pa če se tudi postavite na to stališče, kak rezultat pa dobite? Ne bodem se oziral na ljudi svoje narodnosti, ki so se bili v tem boju. Štajerski „Reim-Chronist“, za katerega je gospod poslanec Menger tako unet, če ga je čital, ne vem — pohvalno poudarja, da so se specialno Kranjci udeleževali boja na Moravskem polju. Kako se pa more prezreti to, da so se Ogrji udeleževali tega boja? Ohranilo se je pismo kralja Rudolfa, iz katerega se razvidi, da mu je ogerski kralj Ladislav bil pripeljal 56000 mož, ki so se — kakor zopet trdi štajerski „Reim-Chronist“ — jako hrabro bojevali v tem boju. Opozarjati hočem, da je madjarski šovinizem starega in novega časa, začeni se Simonom de Kézai do novejšega madjarskega zgodovinarja Szallaya, to zmago reklamoval za ogersko in pripisoval zasluge zanj le Ogrom.

Vzemimo pa leto, v katerem je Avstrija res zgodovinski nastala (Dobro! Dobro! Prav res! na desnici), leto 1526, ko je habsburžan Ferdinand po krvavih dogodkih pri Mohácsi dobil češko in ogersko krono. To je rojstno leto avstrijske države (Tako je! na desnici). No, če se k temu povrnemo, češke krone neso dobili

s habsburškim mečem (Prav res je! na desnici), neso pridobili s tem, da bi bile habsburške planinske dežele s svojo privlačilno silo k sebi pritegnoli močnejši kraljestvi Češko in Oggersko, uže celo po dednem pravu ne, če se govori o nemškej habsburškej dinastiji, rad bi z vso skromnostjo opozoril na to, da se — in avstrijski narodi so ponosni in srečni v tej misli — jako mnogo luksemburške, jage-lonske in arpadske krvi pretaka po žilah naše dinastije, če se tudi ne oziram na rodoslovne razmere k hiši „Lothringen-Vaudemont“. Po dednem pravu neso pridobili češke krone, temveč češki deželni zbor dne 23. oktobra 1526 in svobodni volilni akt sta najboljši dokaz, da je hiša Habsburška dobila češko krono po svobodnej volitvi (Prav res je! na desnici) in nekaj podobnega se je zgodilo pri onej manjšini ogerskih stanov, ki so se bili dne 1. decembra 1526 izbrali v Požunu, da svobodno izvolijo Ferdinanda ogerskim kraljem.

Govorilo se je tudi o slovanskej ideji. Gospod poslanec Steinwender jo je omenjal in če se ne motim, sekundoval mu je gospod poslanec pl. Plener v tem oziru. Govorilo se je mej drugim o ruskih demonstracijah v Sloveniji, sklicevalo se je, kako pišejo naši listi. Od lojalnega nasprotnika in jaz zmatram in spoštujem gospoda poslanca pl. Plener-ja kot takega — bil bi pričakoval, da bode povedal popolno resnico. Par časniških člankov, ki so se priobčili v „Slovenskem Narodu“ od dopisnika, ki živi v Rusiji, neso obsodili samo škofje, temveč eminentno politično demonstracijo kranjski deželni zbor (Tako je! na desnici), potem občni zbor delniškega podjetja, čegar last je „Slovenski Narod“ in naposled so je še obsodili s premeno v uredništvu tega lista. (Tako je! Čujte! na desnici.)

Če govorite o slovanskej ideji v Avstriji, slikate si na steno strašilo, s katerim bi mogli ostrašiti le politične otroke. Rajši odkritosrečno govorimo. Res je in jaz tega ne bodem oporekal, da se je v našem stoletju, v katerem gospoduje in vlada narodna ideja, avstrijski slovanski svet bolj zbližal, da drug za drugega čutimo več interesa in to ne le za avstrijski slovanski svet, a za vse slovanske narode sploh, da se živim zanimanjem zasledujemo njih kulturni napredek, ter se veselimo tudi njihovega političnega in državnega razvoja. Je li to mar kaj takega, kar nasprotuje avstrijskej državni ideji, in bi jej bilo nevarno?

tem, ker so bila nekatera pisma z imenom podpisana; nikdar ni govorila z njim, niti slišala njegovega glasu, nikdar slišala o njem . . . do samega tega večera. Čudna stvar! prav na ta večer na balu hotel je Tomski mladi knežni Polini ***, ki proti navadi z njim ni koketovala, maščevati se, kazaje ravnodušnost: pozval je Lizaveto Ivanovno in plesal z njo vso brezkončno mazurko. Ves čas šalil se je nad njenim pristrastjem k inženirnim oficirjem, uverjal jo, da on ve mnogo bolj nego li more ona slutiti, in nekatere izmed njegovih šal bile so tako uspešno naperjene, da je Lizaveta Ivanovna mislila nekoličkrat, da je nje skrivnost njemu znana.

— Od koga veste vi vse to? vprašala je smeje se.

— Od prijatelja, znane vam osebe, odgovoril je Tomski: človeka zelo znamenitega!

— In kedo je ta znameniti človek?

— Imenujejo ga Hermana.

Lizaveta Ivanovna ni odgovorila ničesa; na nje roke in noge so oledenele . . . — Ta Herman, nadaljeval je Tomski, je v resnici romantična oseba; profil ima Napoleonov, a dušo Mefistofelovo. Jaz mislim, da so na njega vesti vsaj tri zlodejstva. Kako ste pobledeli!

Tako ukoreninjena je ljubezen do svoje narodne posebnosti, do narodne individualitete v vseh avstrijskih Slovanih, da se brez razločka Poljaki in Čehi, Slovenci in Srbo-Hrvatje trdno držimo te individualnosti, da zatorej ne moremo postati žrtva političnega panslavizma (Dobro! Dobro! na desnici.)

Dobro vemo, ko bi kaka katastrofa zadela staro državo, kar Bog obvaruj, da bi zlasti mi zapadne predstraže, Čehi in Slovenci, ne zgubili le svoje narodne posebnosti, temveč tudi slovansko bistvo. Zategadelj ni političnega panslavizma v masah, še manj pa v krogih, ki morejo politično misliti. Vzbuditi bi ga mogla le okoliščina, ko bi avstrijske Slované postavili s pogumno notranjo politiko pred alternativo, da bi morali voliti mej ljubeznijo do tega starega slavnega cesarstva in mej vernostjo in ljubeznijo, katero imamo biti ravno tako ponosni, kakor ste Vi na nemštvo svoje (Dobro! Dobro! na desnici.)

Z gospodom dr. Plenerjem bi se še rad pečal, a manjka mi časa. Samo edno bi še poudarjal. V tej zadevi strinjam se z gospodom poslancem. Očital je vladi, da je vzgnojila, vzbudila skrajne radikalne elemente.

Jaz sam se prištevam k zmernim, in dam si lahko spričevalo, da resno iščem sprave in sem za njo vedno resno in iz vsega srca pripravljen. To rečem odkritosrečno; kakor bi moral obžalovati, če bi pri mojem narodu začel preobvladovati radikalizem rayno tako me tudi ne veseli, da je na Češkem radikalni element jel prevagati, kakor kažejo najzadnje volitve.

To zmatram za nevarnost za slovanske koristi. (Prav res je! na desnici.) Če se postavimo na to stališče, ima gospod poslanec res prav, samo v drugem zmislu. Te radikalne elemente je pospeševalo polovičarstvo vlade (Prav res je! na desnici.) in dalje je, tega ne prikrivam, sam naučni minister Gauč Mladočehom in radikalnemu elementu, katerega imamo seveda v veliko manjšem številu, če tudi relativno vzamemo mej Slovenci, pridobil več privrženecv, nego bi jih mogli agitatorji, da nego bi jih moglo deset ljudskih tribunov z ono silno agitatorsko zmožnostjo, kakor jo ima dr. Gregor (Veselosť na desnici), spraviti na to stran. (Prav res je! na desnici.)

In sedaj prihajam h koncu. Odgovoriti moram na glavno vprašanje, na katero mora generalni govornik sploh odgovoriti v svojih izpeljavah. Če misli večina dovoliti budget in kakaj je pripravljena to storiti?

— Glava me boli . . . Kaj vam je pravil Herman . . . ali kako se uže imenuje? . . .

— Herman je zelo nezadovoljen s svojim prijateljem; pravi, da bi na njegovem mestu postopal vse drugače . . . Jaz mislim celo, da Herman sam pogleduje za vami; on vsaj zelo neravnodušno posluša zaljubljena vzdihovanja svojega prijatelja.

— Kje me je pa videl?

— V cerkvi, morebiti; na sprehodu! . . . Bog ga poznaj! morebiti v vaši sobi, ob časi vašega spanja: od njega stane . . .

Prišedše k njima tri dame z vprašanji: „oubli ou regret?“ pretrgale so razgovor, ki je bil mučiteljno zanimljiv Lizaveti Ivanovni.

Dama, katero je izbral Tomski, bila je sama knežna ***. Uspela je sprizniti se z njim ter naredila en krog več in povrtela se enkrat več pred svojim stolom. Tomski vračaje se na svoje mesto uže ni mislil ni o Hermanu ni o Lizaveti Ivanovni. Ona je hotela vedno obnoviti pretrgani razgovor, no mazurka se je končala in precej potem je odšla stara grofinja.

Besede Tomskega niso bile nič drugega, kakor mazurično šepetanje, a one so se globoko zasadile v dušo mladi sa-

Opozarjati moram pred vsem na to, da je v času, ko se je bilo posrečilo zastopnike velike večine avstrijskih narodov tukaj potisniti v opozicijo, ko je desnica zavzemala stališče opozicije, katere neso tako z baržunastimi rokavicami prijemali in božali, kakor se godi s sedanjo opozicijo (Prav res je! na desnici), da je tudi tedaj proračun dovoljevala iz prepričanja, da se državni proračun, iznimši nekatere budgetarne neznatne zaupne postavke, ne dovoli menjajočej se vladi, temveč „dem ruhendem Pol in der Erscheinungen Flucht“, državi kot takej. Kar je desnica storila v opoziciji kot manjšina, temu se ne more izogniti v svojem sedanjem položaji, vzlic temu, kar se je dogodilo.

Letošnja debata je pokazala, da je poslanec pl. Plener s svojo trditvijo, da je ministerstvo strankarsko ministerstvo desnice, jako zašel s prave poti. Lepe sanje, katere je imel poslanec Steinwender o ministerstvu, ki plava nad strankami in vodi njih usodo, so se uže davno izpolnile, ministerstvo Taaffejevo ni meso našega mesa in jaz mislim, da se mi ne bode ugovarjalo, da bi se vse frakcije desnice lepo zahvalile, ko bi morale k svojim prištevati naučnega ministra. (Veselosť na desnici.) Jedna misel me še nadaja z upanjem.

Brez večine se v ustavni državi vladmo do svoje narodnosti v prsih, na katero dati ne more, ni mogoče vladati s slučajno večino, temveč samo s zanesljivo večino. Gospod poslanec Steinwender ozre naj se le v Nemčijo in pogleda, koliko truda je stalo velikega državnika ob Sprevi, katerega zmatra za polboga, da je dobil zanesljivo trdno večino.

Taka večina se pa ne more dobiti na onih klopeh. Dovolj jasno so bile besede, katere je v tem oziru izustil načelnik nemško-narodne zveze, dovolj jasen je odmev, kateri so našle te besede v včerajšnjem, z elegijo nadihuenem govoru posl. Hebske trgovske zbornice. Taka večina mogoča je le na klopeh sedanje večine.

Jaz vendar malo predobro sodim o državniški previdnosti gospoda ministerskega predsednika, da bi mislil, da bi on ne mogel poznati položaja in se ozirati na njegove zahteve. Mislim, da letošnja debata ne bode brez sledu šla mimo njega, da bode vendar nehal s sedanjo sistemo, katera ga je uže stala toliko pristašev (Prav res! in Dobro! na desnici! da bode v poslednji uri utrdil zaupanje, ki mineva. V tem zmislu zakličem ministerstvu:

njarki. Portret, kateri je napravil Tomski, bil je podoben izobraženju, ki je je postavila ona sama, in hvala novejšim romanom, ta uže pošli obraz strašil je in plenil njeno domišljijo. Sedela je držeč križem gole roke in naklonila na odkrite prsi glavo, ukrašeno še s cveticami. Naenkrat so se vrata odprla in Herman je ustopil. Ona se je stresnola . . .

(Dalje prih.)

Vlasulja. *)

Humoristična balada, zložil Fr. Mestoselec Goriški.

Z glediščne lože, ko na dvori Navdušeno v ljubezni zori Nahaja Teklo rajski čut, Dol' v sladko vzvišeno prevaro, Sred tisoč prič, s svojo Maro Kak srečam gleda zlahtni Skut!

Pušico Lelj je goljufivo Sputil mu zviti raz tetivo Kar naglobejšje — v dno srcá. In slavo še ljubezen višo Praznuje dol', kjer polno hišo Sladko preveva boginja.

*) Na poskušnjo.

Pis.

PODLISTEK.

Pikova dama.

Ruski spisal A. S. Puškin, prevél I. H.

(Dalje).

IV.

7. Mai 18**.

Homme sans mœurs et sans religion. Prepiska.

Lizaveta Ivanovna sedela je v svojej sobi, še v plesnej svojej obleki, pogružena v globoko premišljevanje. Prišedši domov, odposlala je zaspano deklico, ki jej je nehote penujala svojo uslugo; dejala ji je, da se sleče sama, in s trepetom šla je v svojo sobo nadejaje se, najti tam Hermana in želé ne najti ga. S prvim pogledom prepričala se je o njegovej nenavzočnosti in zahvalila je usodo, ki je zabrañila njiju svidenje. Uspela se je oblečena in začela premišljati vse okoliščine, ki so jo v tako kratkem časi in tako daleč zavlekli. Niso prošli trije tedni, od časa, kar je prvič zagledala skozi okno mladega človeka — in uže je z njim v prepiski, in on je vspej zahtevati od nje nočnega svidenja! Vedela je njegovo ime samo po

„Discite justitiam moniti et non temnere divos“.

V tem zmislu končavam in Vam poročam prehod v specialno debato. (Živahno odobravanje in ploskanje na desnici. — Govorniku častitajo od vseh strani.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Avstrijska gospodarska zbornica poslala je državni proračun zopet državnemu zboru, da zopet postavi v račun izbranih 50 tisoč za dispozicijski fond, katero svoto je bila zbornica zavrgla. Brez dispozicijskega fonda po mnenji gospodske zbornice poročevalca g. viteza Miklošiča vlada ne more shajati; zato jej treba dovoliti ta denar in to tem preje, da s 1. junijem stopi finančni zakon in državni proračun v veljavo.

Državni zbor razpravlja pa o novem zakonu na žganje. Debata je zelo živahna; oglasilo se je mnogo govornikov za in proti zakonu. Iz slovenskih poslancev zagovarjal bode zakon prof. Šuklje. Prvi proti je govoril poslanec Steinwender. Rekel je, da vlada, namesto da bi kolikor mogoče uničila kuhanje spirita, kateri če dalje bolj uničuje avstrijske narode ter je na duši in telesu tlači in ubija, namesto zatorej da bi ta obrt pobijala, uporablja ga kot nov pripomoček za povišanje svojih dohodkov. In kdo bode po novem zakonu, po katerem bode davek od hektolitra žganja poskočil od 4 for. in 9 for. na 36 for. in 45 for. najbolj prizadet? Prizadeti bodo kmetje in delavci, ki so uže tako neizmerno z davki preobloženi in nosijo v državi neznošna bremena. Prizadete bodo po tem zakonu najubožnejše dežele našega cesarstva. Zahtevalo se je, da naj se en del teh novih dohodkov uporabi na korist onih dežel, ki je bodo plačevale, a vlada tega ni dovolila in uže to je dovolj, da se zakon zavrne. Kazal je nadalje v svojem govoru, kako bodo imeli svoj dobiček po novem zakonu samo veleposelniki in veliki obrtniki ter bodo nižji stanovi hudo trpeli. Dokazal je nadalje, da bode od novega davka imela samo Ogerska največji dobiček. Zakonsko predlogo branili so poslanci Jawarski, Nadherny, Šuklje in finančni minister Dunajewski. Ta je v svojem govoru na široko razlagal novi zakon ter rekel mej drugim, da kakor hitro se bodo pokazali prebitki, bode vlada takoj zopet znižala ta davek. Minister pravi tudi: „Mi ne živimo v zlatem, mi živimo v železnem veku, mi moramo delati in doprinesati velike žrtve, za to bodemo pa, ako Bog da, pustili našim naslednikom močno in mogočno Avstrijo“. Minister izraža nado, da bode zbornica s tega stališča sodila novi zakonski načrt ter glasovala zanj. — Poslanec Milner in drugovi čutili so potrebo interpelirati ministra, kako se misli ubraniti preplavljenju avstrijskih tržišč z ruskim žitom? To nesrečno rusko žito ne daje Bismarku v „reichu“ in našim bismarkancem več miru. Vedno in povsod vidijo nevarnosti, ki jim prete po ruskeji pšenici. — Zbornica je dovolila 25 tisoč gold. podpore za uboge in potrebne na Tirolskem.

H r v a t s k i sabor razpravlja o novem šolskem zakonu, po katerem zahtevajo

„Me ljubiš, Mara?“ — Skut šepče
In strese se, ko to izreče
Pripravljen koj v kolenopad.
Nov svet lešči se mu iz oka,
V možganih vre, se trese roka.
„Vas ljubim!“ — Mara dé ta krat.

Že če, pustivši vse na sveti,
Friedlandovka, o lej, hiteti
Na Maksov grob u grozi tmé.
„Je Mara zmožna žrtve take?
Za boga, je!“ — dé Skut in vsake
Ozirbe prost razvname se.

In rami vspnè, da ljubo objame,
Kar zdajci — o groza! — vlasulja se sname
In z vrele mu glave se loči,
Pa z lože, odkjer zadoni
Le glas zavzetja, da kost preleti,
Naenkrat, v partér kot spaka poskoči.

Gledalki se ondi na teme vsede,
In v štulo se trdno zaprede:
Zajavka, se zvija, otreša z glavó
Zdaj Eva pod njo,
In kakor zažene krik še strašan,
Občinstvo preplašeno buhne na stran.
Vse groza vspreleti,
(Clo Tekla na odru odreveni!)
„Začaran je maček? Leté baziliski?“

Srbi, da se ustanovi v vsakej vasi, v kateri je 50 za šolo godnih pravoslavni otrok, pravoslavna konfesionalna šola. — Za vsprejem cesarjeviča, ki pride prihodnji mesec v Zagreb, delajo se tam velikanske priprave. Osnova se je v ta namen poseben odbor, ki vabi vsa društva k udeležbi sprejema in nadaljnjih slavnosti. Cesarjevič je uže dovolil, da bode nova vojašnica nosila njegovo ime; uložil jej bode tudi temeljni kamen. Mesto bode sijajno razsvetljeno. O tej priliki se bode cesarjevič lahko osebno prepričal, kako ga ljubi hrvatski narod, ki je tako trdo ukovan v madjarske sponse. Zanimljivo je, da je madjarska vlada oškodila mesto Zagreb za pol milijona, ker je obično prisilila sprejeti posojilo od neke ogerske banke pod mnogo bolj neugodnimi pogoji, nego bi je bila dobila na Dunaji. Kedor ima moč, ta lahko ukaže, narod pa molči in trpi! Tako je madjarska vlada prisilila zagrebško občino izročiti zidanje peštanskim mojstrom namesto domačim, samo zato, ker so ti stavili samo nekoliko nižje zahteve. Vlada pa ni mislila na to, da pojde denar v Pešto, mesto da bi ostal v Zagrebu, da bodo delali v kasarni madjarski rokodelci in ne hrvatski, da pojde zatorej denar iz dežele namesto, da ostane doma. Kdo ve, ban morda ni mislil na to, ali je pa to ukazal baš za to, ker je vedel, da poteče dobiček Madjarom v žep in bodo Hrvatje ostali na suhem! Taki so ti naši madjarski gospodarji!

Vnanje dežele.

Petrograjski „Svet“ piše, da bi izmišljenje ruskih in angleških koristij v Aziji bilo lahko mogoče. Rusija bi ne imela nič proti temu, da se angleško gospodstvo učvrsti v jugovzhodnem delu Afganistana, ali pod tem nepremisljivim pogojem, da se rusko gospodstvo v Srednji Aziji razširi na Herat in do Hindu-kuša. Rusija ve, da bi jej Anglija ne prepuštila brez boja celi Afganistan, vedo naj pa tudi Angleži, da Rusija ne dopusti, da oni proderejo do sredine Afganistana. Vojna za Afganistan zvršila bi se za Angleže nepovoljno. Oni ne smejo računati na to, da bi z njimi potegnoli Afganci, ker je bolj sovražijo nego Ruse; baš obratno v slučaju vojske, zanetil bi se takoj upor proti Angležem. Iz strategičnega stališča je vse proti Angležem in pomen srednjeazijske ruske železnice so dobro ocenili neprijatelji Rusije. Anglija nema take zveze, in ako bi si jo hotela zgraditi, stavili bi jej Afganci zapreke na pot, in bi jej vrhu tega Rusija odgovorila lahko še sličnimi merami. Zato bi bilo najbolje naj bi se Anglija potrudila prav razumeti svoj položaj v Srednji Aziji ter naj bi se zložila z Rusijo, kajti to prijateljstvo bilo bi le v njenem interesu. Da bi Anglija in Rusija v sporazumljeni mej sabo napredovali v Afganistanu, bi se Afganci ne mogli dolgo upirati in to tem manj, ker so mej sabo nezlozni. „Ali ako Anglija hoče biti naša neprijateljica“ zvršuje „Svet“, „tem hujše za njo; naj bode uže naš položaj na evropskem bojišču kakoršen koli, o svojih Srednje-azijskih odnošajih moremo reči: Mi smo pripravljeni!“ — Minister prosvete Tolstoj je potrdil generala Ignatijeva za predsednika slovanskega dobrodelnega društva. To društvo je te dni slavilo 900letnico sv. Cirila in Metoda, o kateri priliki je Ignatijev izustil zna-

Vpraša se slehrni v hudi stiski —
Prikazen skrivnostne le-ta je izjave,
Pošast je, ki nima ni noge ni glave!
Še strmo izbuljene zre tje oči
Vè spako, ki ondi sedi.
In v tihem veselji, nad ženskinim krovom,
Peklenško se roga ljudem in bogovom,
Kar čudo, sprebleda v lica,
S' stopnjice prileti krasotica.
(Vsak hrbet od zone zledi,
Ko roko na spako le-tam položi,
In predno kdo migne,
Predrzo jo dvigne.)
A zdajci nastane ropot,
Se zbaše hrohot,
In isti trenotek oseba vsaka
Začudi se: „Lejte, vlasulja je spaka!
Zdaj loža odpre se takoj na stežaj,
In Mara vstopi, razsrjen zmaj,
Pa Skuta s' srditim očesom pomeri,
Še predno besedo naperi,
In jezo potlačiti skusi,
Vlasuljo pa predenj zabrusi:
„Tu na-te jo . . . smešni gorila!
— Vsklikne razkačena Vila —
(On ves je uništen in bled je ko peča)
„Ljubezni jaz vaše nisem želeča!“
To dé . . . zaničljivo mu hrbet obrne,
In ž njim se nikdar več ne strne.

menit govor, v katerem pravi, da bi bilo železi, da bi vsi Slovani imeli zopet eno samo vero kakor za naših sv. apostolov ter bi govorili en sam jezik! Ta govor razpravlja naši nasprotniki ter mu podtikajo politične namene.

Srbski ministerski predsednik Hristić pridno zapira urednike opozicijskih listov. Naperjene so uže tožbe proti urednikom: „Velike Srbije“, „Odjeka“, „Nezavisnosti“ in „Dnevnega Lista“. Vsak teh listov je po ministrovem mnenju prinesel članke žaleče veličanstvo kralja Milana. Vsi gospodje uredniki pa so si lahko v svesti, da bodo obsojeni, kajti pod Hristićem ni bil še nikdo tožen, ne da bi bil tudi hudo obsojen. Naprednjaci silijo, naj se prestolnica prenese v Niš, ki je za to bolj prikladen nego Beligrad.

Knez Koburg potuje sedaj po južnej Bolgariji. To pot je nastopil nenadoma, ne da bi bilo prej novinstvo to prijavilo ter pripravljalo narod na knežev pohod. Koburg bil je te dni v Filipoplju, od koder je odpotoval v Staro-Zagoro. Spremlja ga le malo civilnih uradnikov in nekoliko častnikov. Oficijelnega sprejema ni nikjer, in narod nikjer „svojega“ kneza ne pričakuje ter ga ne pozdravlja. Vsa ta pot je tako tajna in ni prav nič podobna oni po Severni Bolgariji, kjer se je vrstil banket za banketom in je bil narod bajè da tako navdušen zanj. Tu se zdi, da se Koburžan strahšansko boji, za to rajše molči o svojem potu in ne trpi, da se mu narod bliža, kajti znano mu je, da v Stari Zagori ni posebno priljubljena njegova oseba. Potuje le, ker je obljubil, in še le ko bode zopet v Sređci, povedal bode na glas, da je bil tudi v južni Bolgariji. Kaj se hoče, strah je lepa reč!

Na Rumunskem v Moldaviji ni še udušen kmetski upor. Kmetje zahtevajo zemljišč od državnih posestev, sicer se groze, da napadejo plemenitaše ter si prisvoje njih zemljišča. Vlada je odposlala svoje čete, da napravi mir.

Zaradi potežkoč, katere stavi nemška vlada francozkej pri prekoračenji nemške meje, začel se je pogajati francozski minister Clémenceau z vzhodnimi železnici, da bi vlaki, ki so vozili do sedaj črez Mühlhausen, vozili za naprej črez Arlberg. Ako treba, stavljal bode o tem predlog v zbornici.

Nemški listi pravijo, da bi bilo bolje, da tudi francozka vlada uvede tako stroge mere proti nemškim potnikom, ki hočejo prekoračiti francozsko granico. To bi bilo za Nemce mnogo bolje, saj na Francozkem njih življenje ni varno pred jezo razjarjenih Francozov. (?) Tako pretiti, rovati in lagati znajo samo Bismarkovi organi!

DOPISI.

Iz Pulja dne 28. maja. V prošlem letu izhajal je pri nas list „Settimana“. Urednik mu je bil čislani puljski meščan Gian Giadresco. Vsaka vrstica tega lista pričala je, da mora biti njega urednik pameten, izobražen in pravičen mož. Giadresco je svetovno, korenito izobražen; znanje njegovo ne sega samo na široko, ampak tudi na globoko. V tem pogledu mu naši italijanski srditeži ne segajo niti do ledij, kaj govorimo do ledij! — niti do kolen. Ker je mož v resnici inteligen ten in zajedno tenkočuten, pristudila sta se mu chauvinizem italijanskih kolovodij in z njim spojeno brezsrčno oderanje našega kmeta do cela. To je oni chauvinizem, ki je postal uže tako neznošen, da je slednjič razvnel tudi pohlevnega, zanemarjenega in na svojo sužnost več kot preveč uže privajenega isterskega trpina.

Giadresco je pravičen sodnik v pravdi naši z Italijani. Krivodejstva, ki so se vršila na ime italijanske kulture — moj Bog, kaj se vse ne počenja tudi drugod na ime italijanske „kulture“ — obsodil je v svojem listu dovolj glasno, da so ga lahko vsi slišali. Mogoče, da se skriva za njegovo vzburlenostjo tudi nekoliko egoizma, a priznamo radi, da je to z italijanskega stališča zdrav egoizem, kajti mož vidi jasno v bodočnost, on ve dobro, da tako početje mora vzbuditi mogočno reakcijo, ki bode skoro porušila italijansko hegemonijo v Istri.

In ko je povedal svoje mnenje naravnost in brez okolišev, to vam je bil vrišč, da nikdar takega. Proskribirali so moža; poreška „Istria“ se je kar penila od same jeze; najgrše psovke, neosnovana sumnjičenja letela so nanj; podtikali so se mu umazani motivi; izdajica je bil lastnega svojega rodu; niti na ulici ni bil varen, da ne bi ga inultirali.

Ni li to ironija, da so mu očitali nedostatkost italijanske zavednosti ljudje — prave duševne pigmeje — kateri ne bi se mogli se svojo lastno „materijo niti sporazumeti, da ne bi govorili — po naše.

Ni še preteklo leto dnij od tega in kaj vidimo?! Isti ljudje, ki so poprej skupno regljali, kakor žabe v umazanej luži nad poštenim in za čast italijansko svoje narodnosti v resnici zavzetim možem, očitajo si sedaj drug drugemu isto, kar jim je Giadresco povedal; razloček je le tá, da je Giadresco svaril v lepej, elegantnej obliki in klasičnej ita-li-janščini, dočim so zoperniki njegovi sezuli črevlje in zavihali rokava, da lažje mečejo drug na drugega blato. „L' Istria“, „L' Indipendente“ od edne strani, „Il Mattino“ in „L' Eco di Pola“ od druge. Očitanja, kakor: surovost, nesramnost, impertinenca, ignoranca, defraudacije, lopovi itd. itd. — to vam je v pretečenih tednih švigalo po zraku, da se nam je kar omotica delala. Vse to mora uže res biti, kajti gospóda izvestno poznajo drug drugega.

In ker uže mešamo po ti umazani brodlji, doteknoti se moramo tudi dra. Glezerja; italijanski škandal brez doktorja Srečka, bil bi kakor žganci brez zabele.

Ko mu uže družega niso mogli več očitati, prinesel je nekega dne naš „Eco“ na odličnem mestu in mastno tiskano — kakor da bi bila senzačna vest z bojišča — notico, da se čita dra. Glezerja ime v zlatej knjigi puljske „Čitaonice“ in da je dr. Srečko o priliki tega počaščenja (vpisanje v zlato knjigo) govoril v rečenem društvu navdušen govor. Dru. Srečku je pa to strašno očitane Wassermannovega organa tako sapo zaprlo, da niti do danes ni prišel toliko k sebi, da bi se opravičil.

Gospodje bodo postali po časi neprostopoljni komiki, na veliki gaudium vseh nas, ki se dolgočasimo na čudnem tem svetu! C—t—č.

Od Drave, dne 22. maja. (Konec.)

Izostali so namreč govori. Kako to? — Ob osnovanji našega društva minolega leta obljubilo nam je nekaj vnetih prijateljev in govornikov nas v našem težavnem poslu vsikdar podpirati. Zanašaje se na to, smo tudi poslali na pet strani dotičnim povabila spojena z iskreno prošnjo, naj se naprošenci sedaj svoje obljube spomnijo, ter pridejo blagovoljno mlado drevesce zalivati sè živo, prepričevalno besedo. Od dveh strani smo sicer dobili opravičene razloge, da je zdaj za to pot nemogoče, a od treh ni došel nikakšen glas, a smo zatorej pričakovali laskavega pohoda do poslednje odločene ure. Uže je kazalec na uri kazalo tretjo, da četrto popoldne, a od nikoder se niso dali videti naprošeni gostje, pustili so nas na cedilu. Predsednik je bil v nemalej zadregi, kaj obilnemu zbranemu občinstvu reči, da bi ne bilo treba pritožiti se črez takšno nenarodnjaštvo. Smehljaje se, kakor to rad stori, se je v pozdravu pred občinstvom opravičeval, da je storil tukaj odbor vse kar je premogel, da so pa za to pot „koklje zapustile piščeta“, malokateri od teh na veliko radost. Zares čuden slučaj! Ali je res dolžnost, samo enemu za narodnost slovensko vse mogoče storiti, drugih pa ta dolžnost uže več ne veže, da bi samo eno polovico dneva posvetili delovanju za svoj narod? Kaj si je mislilo občinstvo o tem družega, nego da je od inteligencije prezirano, prezirano sedaj, ko je komaj začelo pojmiti, kakó treba svoj rod in domovino ljubiti? To so vam čudni takšni občutki. Bog, da bi bili prvi in poslednji!

Ker nihče od domačih ni bil pripravljen stopiti na oder, prečital je tajnik pripravljeno poročilo o društvenem delovanji minolega leta, ki pak se je glasilo bolj žalostno kot veselo, kajti reči bi se malone smelo, da je bilo društveno (ali odborovo) delovanje minolega leta zgolj neprestana borba z nasprotniki in to deloma še z neprijaznimi oblastvi. Naštevajoč po vrsti vse, kaj je društvo v tem kratkem času z malimi sredstvi moglo storiti, končal je z besedami: Odbor bi bil izvestno še rad več storil, ako bi mu ne bilo manjkalo sredstev, ako bi se mu ne bile metale od vseh strani tako polena pod noge. Pa treba si je tu zapomniti, da vsak začetek je težak in da tudi Rima niso v ednem dnevu sezidali. Odbor gotovo nikjer ni iskal lastnega dobička in hasni, marveč le hasen društva; zatorej pa tudi zaupa, da se društvu tudi letos njegovi prejšnji udje ne bodo odtegnoli, marveč ostali mu zvesti in da bode pristopilo še veliko novih. Sè združenimi močmi, s tem geslom našega svitlega vladarja da se dosti, da, vse doseči, kar spoznajo dobro naši nasprotniki, ter bi nas pač najraje za zmiraj razgnali. Toda ne dajmo se, ne pustimo tega! — „Posamičen

